

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R.P. Valerii Reginaldi Bvrgvndi Seqvani E Societ: Iesv,
Praxis Fori Poenitentialis**

Ad Directionem Confessarii, In Vsv Sacri sui muneris ...

Regnault, Valère

Mogvntiæ, 1617

Cap. 5. De contumelia,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78332](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78332)

CAP. V.

De contumelia.

SUMMARIUM.

- 98 Contumelia & detractionis inter se conuenientia & differentia.
- 99 Quid sit contumelia, & quomodo differat ab improprio & conuitio.
- 100 Contumelia peccatum est suo genere mortale.
- 101 Tria que eam excusant à mortali, si desit intentio nocendi, tam tacita, quam expr. ssa.
- 102 Contumelia omnes sunt eiusdem speciei, & quo modo expr. menda sint in confessione.
- 103 Obligatio ferendi contumeliam qualis sit, & quando contingat.
- 104 Quis licitus modus sit resistendi calumnianti.
- 105 Contumelia affectus non potest quidem vindictam sumere: potest tamen in iudicio iniuriam suam prosequi zelo iustitie.

DE hac agunt D. Thomas & ipsius interpretes 2. 2. quæst. 72. Summularij in verbo Contumelia, D. Anton. 2. par. tit. 7. cap. 6. Sotus lib. 5. De iust. & iure quæst. 9. Nauar. in Enchir. cap. 18. nu. 10. & aliquot seq. Sebast. Medices in summa de peccatis capitalibus alios commemorans tit. 4. quæst. 17. aliquotq; sequentibus, & Petrus à Nauar. lib. 2. De restit. cap. 4. à num. 63. ac Lud. Molina De iust. & iure in cod. tract. 4. disp. 18. & aliquot sequentibus.

98. Maxima autem ex parte que ad eam pertinent intelliguntur ex ijs que de detractione dicta sunt: cum ad hanc, illa perinde affecta sit in bonis honorarijs; atque in bonis pecuniarijs rapina ad furtum: nempe quod vna clam fiat communiter, altera palam, iuxta illud quod ab omnibus fere annotatum Petrus à Nauar. ait in citato numero 63. nempe differentiam esse inter hæc tria ex vna parte; detractionem, murmurationem, & susurrationem: & inter hæc tria ex altera parte: contumeliam, conuitium, & improprium: quod illa fiant occulte, & in absentia, sicut furtum: hæc vero fiant palam, & in facie, sicut rapina: aut, vt ex D. Thom. deducit Sotus in cit. quæst. 9. art. 1. ante solutionem argumentorum, clam quidem, sed ea intentione vt veniant in notitiam eius in quem conijciuntur: quod per literas scriptas aut libros famulos fieri notat Tabiena in verbo Contumelia, sub initium. Quæ vero supersunt addenda comprehenduntur sequentibus documentis.

99. Primum est, Contumeliam esse, qua alicui honor & reuerentia debita auferatur, siue per verba, siue per facta, siue per quidquid aliud habens vim significandi. Quod ex D. Tho. 2. 2. q. 72. art. 1. annotant in verbo Contumelia in princip. Angelus, Syluest. Rosella & Armilla. Addentes illius differentiam à conuitio & improprio (cum quibus illi commune est representare defectum alicuius in detrimentum honoris ipsius) quod per eam representetur defectus culpæ, quo quis laborat, siue à natura siue ex aliquo euentu: per improprium autem representetur defectus (vt vocant) minorationis seu indigentia.

Sic ergo contumelia censetur esse si quem voces furem: conuitium vero si voces claudum: improprium autem si iniuriose ad memoriam reuocet auxilium quod ei necessitatem patienti contulisti. De illis plura Molina De iust. & iure, tractat. 4. disput. 21. vt & de illusione, derisione, irrisione, & subanaatione. Sed quidquid sit de talium differentia, quam ille persequitur: ad iudicium de peccatis nobis sufficit ad detractionem eas pertinere prout lædunt famam; & ad contumeliam, prout lædunt honorem: ideoq; sufficienter confessiones fieri de illis, si dicatur: De proximo detraxi: aut Contumelia affecti proximum, cum graui fama vel honoris læsione. Aduerte autem nihil interesse ad rationem contumeliae; vtrum quis alteri coram, an in absentia illam inferat; neque vtrum per se an per alios; neque vtrum ad breue an ad longum tempus: quoniam talia pertinent tantum ad maiorem, vel minorem grauitatem contumeliae: de cuius ratione

tantum est, vt quis significet aliquid in detrimentum honoris proximi.

Secundum documentum est, Contumeliam genere suo peccatum esse mortale. Quod cum D. Thomas in seq. art. 2. ceteri communiter tenent, Et probant: quia si furtum, & rapina peccata sunt suo genere mortalia, propter damnū quod per illa proximo inferuntur in suis diuitijs; multo magis erunt contumelia, conuitium, & improprium, per quæ damnū inferuntur in honore: qui est bonum melius diuitijs: iuxta illud Proverb. 22. Melius est nomen bonum diuitijs quam diuitiæ multæ. Accedit illud Matth. 5. Qui dixerit fratri suo fatue, reus erit gehennæ.

Sed aduertendum est cum Soto lib. 2. De iust. & iure quæst. 9. artic. 2. conclus. 1. discrimen esse inter peccata quæ in facto consistunt, vt homicidium & furtum; & peccata quæ consistunt in verbo, vt detraçtio, & contumelia: quod in illis genus malitiæ ex solo obiecto perpendatur: in his vero, non nisi ex adiuncta simul intentione, quia verba non lædunt se ipsis, sicut facta: sed significatione, quam accipiunt ex intentione aliquid exprimendi. Cum igitur contumelia sit in verbis; vt suo genere peccatum sit mortale, procedere debet ex intentione conuitiandi, vel expressa vel certe tacita: qualis censetur procedens ex crassa ignorantia, & negligentia aduertendi illud quod dicitur, contumeliosum esse: vt pote quo sufficiens causa datur notabilis læsionis honoris, Atque cum dicitur in honore cum intentione expressa notabiliter nocendi alteri in honore, nulla est excusatio à mortali, etiam si nocentium non sequatur, quia voluntas quoad culpam, reputatur pro facto. Tria vero dantur, quæ extra eum casum possunt illam à mortali excusare.

Primum est, expressa intentio proficiendi nec nocendi ei cui vitium obijcitur: talis enim intentio excusat à peccato, si debita moderatio seruetur. Exemplum est, quod habet Sotus in sequent. conclusione 2. cum pater, vel Prælati, aliusve maior nati, inferiorem corripit, obijciendo illi ex affectu charitatis crimina sua (non autem alia, quæ a aliquo mentiretur) exemplo Christi qui impingenti sibi alapam dixit, Si bene loquutus sum, quid me cædis? Item cum quis honeste iocatur cum amico exhilarationis gratia, ei aliquid obijcit cum ea circumspeditione, vt merito censeri possit ignorare inuincibiliter damnū vllum inde secuturum. Quæ dicit Petrus Aragonius ad cit. D. Thom. art. 2. propos. 5. & Molina in sine dispensationis 18. citati tractatus quarti. Secutus est vero, si conuitium graue, per iracundiā quis euomeret, quia mortaliter peccaret: vt loco cit. addit Sotus. Et ratio est: quia daret iniuste causam alteri, etiā inferiori vel amico, vt (cum plerumque contumeliosa verba pugnant acrius quam verbera) amarulento fiat animo; & vt in contemptum veniat apud alios. Quamquam cum defectus contingunt contra honorem fidei, & religionis, pium est & sanctum contra oburgatione acriter, exemplo Christi, qui cum exclamatione Discipulos stultos & tardos coram ad credendum vocauit: sicut D. Paulus, etiam cum exclamatione, Galatas vocauit insensatos.

Secundum excusans contumeliam à mortali, est paruitas rei: qui enim crimen alteri obijcit animo & intentione parū nocendi, vt parum contristandi ipsū, & reuera parum nocet: siue quia persona cui obijcitur parū habet honoris, siue quia honorem parū pendit nec curat: vt plerumq; rustici vel pueri, solū peccat venialiter; sicut & qui furatur rem leuem animo, & intentione parum nocendi.

Tertium est, defectus cautelæ seu aduertentiæ, ad id quod dicitur: per quem sæpe fit vt iacentes sibi iniuriam contumelias à mortali excusentur: vt Sotus censet sæpe contingere inter mulierculas & homines infimæ sortis, qui se mutuo aspergunt conuitijs prout in buccam venerint: quibus tanquam sine cautela loquentibus perparum aut nihil fidei adhiberi solet.

Aduerte autem quod monent Gregorius à Val. 2. 2. disputat. 5. quæstio. 16. puncto 2. asserzione 3. & Lud. Molina in memorata disputat. 18. numer. tertio, fieri posse vt contumelia; etiam sine expressa intentione lædendi honorem, sit peccatum mortale; nempe si quis ita incaute attēis circumstantijs de alio quid dicat ad conuitium pertinens, vt quamuis non intendat lædere honorem illius, is tamen apud alios lædatur.

Ratio est: quod censetur habuisse tunc tacitam intentionem nocendi, cum teneretur & posset abstinere à sermone quo alterius honor laudandus fuit, nec abstinuit. Quod quidem notandum est pro iis qui alios publice obiurgant coram illis, qui malam opinionem facile concipiunt.

102. Tertium documentum (quod post Caiet. 2. 1. q. 72. art. 1. tradit Sotus lib. 5. De iust. & iure, quæst. 9. in fine art. 1. & post utrumque Lud. Molina in sequenti disput. 19. num. 3.) est: Omnes contumelias eiusdem speciei esse: quia quamvis in cæteris diuersitas cernatur, conueniunt tamen in ratione formali, quæ est intentio auferendi alteri suum honorem sine iusta causa. Vnde sequitur, satis esse in confessione dicere, Toties contumelia affecti meum proximum; nec requiri ut dicatur illum vocari ebrium, scurram, adulterum, &c. nisi quod, vt ait Sotus, aliquando contumeliæ grauitas tantum auferi possit, vt eius expressio sit de necessitate confessionis: vt si quem hæreticum aut patriæ proditorem, aut quid aliud simile appelles.

103. Quartum documentum (quod ex D. Thom. in cit. quæst. 72. art. 3. cæteri communiter tradunt) est: vnumquemque teneri animum habere paratum contumeliis ferendis, quando cumque expediuerit: non tamen semper teneri eas ferre. Id quod præclare probatum à D. August. habes in cap. Paratus, 23. quæst. 1. per præceptum Domini Matth. 5. Si quis percussit te in vnam maxillam, præbe illi & alteram. Quod de præparatione ad ferendam contumeliam dictum, non semper obligare: patet per illud quod militi aliam impingenti Christo, Ioan. 18. ipse responderit, Si male locutus sum, testimonium perhibe de malo; si autem bene, quid me cædis: Et D. Paulus Actorum 23. percussus in facie iussu Principis Sacerdotum, dixerit ei, Percutiet te Deus paries & calbare. Quando autem oporteat illam contumeliam repellere, nec liceat contemnere, prudentis est definire, per ea quæ ratio fraternæ charitatis in casu occurrente exigit.

Quod quidem potest cognosci potissimum ex duplici capite, iuxta Sotum in sequenti art. 3. quorum prius est, bonum eius qui contumeliam inferit; nempe vt ipsius tumentis animi insolentia reprimatur, ne talibus iniuriis affluat: iuxta illud Proverb. 26. Responde stulto, iuxta stultitiam suam; ne sibi sapiens videatur. Posterior est bonum aliorum, tam presentium quam absentium; quorum profectus ex mea patientia impediretur. De quo D. Greg. homil. nona in Ezechielem. Hi, inquit, quorum vita in exemplo imitationis posita est, debent si possunt detrahentium sibi verba compellere, necorum prædicationem non audiant, qui audire poterant: & in prauis moribus remanentes, bene viuere contemnant.

Porto prædicta præparatio animi, vt docet ibidem Sotus, non requirit actuale propositum ferendi suo tempore & loco iniurias, quæ sibi illatæ fuerint: sed sufficit ad eam generale propositum seruandi mandata Dei: in quo illud particulare includitur. Necessarium vero est, vt idem auctor subiungit, tale propositum esse non solum ad non vindicandam propria autoritate iniuriam acceptam, quod manifestum est non licere, sed etiam ad non resistendum inferenti, quando ratio fidei, aut boni publici, aut vitatio scandali, vel grauis detrimenti, id exegerit prudentis iudicio, cui relinquatur definiendum, quando iniurianti respondere conueniat, quando non.

104. Quintum documentum, sumptum ex Soto sub fine art. 2. vterius ante citati, Quando licitum est calumnianti resistere, non permitti vt pro vna contumelia accepta, altera reddatur in compensationem: vt si quis me appellet latronem, illum appellem adulterum; aut si notet meum genus, ego notem ipsius mores. Ratio est: quia præterquam quod non licet aliquid falso obicere, cum id mendacium sit, illudque perniciosum: obicere veram siue occultum siue publicum, habet modum vindictæ priuatæ: nisi fiat ad defensionem, vim vi repellendo cum debita moderatione. Quod vt censetur fieri, requiritur, vt id tantum obiciatur, quod facit, & necessarium est, ad iniuriantis auctoritatem, & fidem in eo quod mihi impingit, labefactandam: vt si dicam ipsum esse mendacem, & proferam aliquot ipsius mendacia; non autem si dicam ipsum esse concubinarium, si

me vocauit latronem, quia per hoc non infringitur fides ei habenda in tali contumelia.

Sextum documentum, quod ex Cordub. & nonnullis aliis habet Petrus à Nauar. lib. 2. De restit. cap. 4. num. 102. est: Iniuriatum obligari ad deponendum odium; ita vt non desideret vel procurer, vel delectetur de malo proximi; animo vindictatiuo. Quamuis tale malum zelo iustitiæ desiderare, & procurare auctoritate publica licitum sit: vt videre est apud Nauar. in Enchir. cap. 14. nu. 25. & Couar. libro 2. variar. resol. cap. 10. nu. 7. & Sotum libro 4. De iust. & iure quæst. sexta, art. 3. ad 5. Item eundem non posse illi à quo affectus sit iniuria allocutionem denegare, aut signa dare inimicitiz, vt cum occurrerit, toruis eum oculis aspiciere, vel declinare à via, & eiusmodi alia facere, quibus ei, aut cæteris indicetur ipsum odio haberi. Tale quid enim est aperte contra charitatem. De restitutione honoris vel famæ, cuius obligationem contumelia & detractio inducunt, suo loco dictum est lib. decimo cap. 13.

CAPVT VI.

De reuelatione secreti.

S V M M A R I V M.

- 106 Reuelatio secreti peccatum est, & quale.
- 107 Vnus modus quo contingit obligatio seruandi secretum, est ex natura rei.
- 108 Alter quo propterea eadem contingit, quod per iniustitiam ventum sit in notitiam secreti.
- 109 Tertius quo adhuc eadem contingit, eo quod post notitiam secreti, interuenit pactum aut promissio de eo non reuelando.
- 110 Quartus porro, quo illa ipsa contingit ex pacto, cum quo detectum est ea lege, vt non manifestetur, nisi idem aliunde cognoscatur.
- 111 Ad eiusdem pacti obseruationem ille etiam tenetur, qui ex eiusdem iniusta violatione, cognouerit secretum sub illo commissum.
- 112 Quatenus ad eiusmodi obseruationem obligatio cessat ob damnum securum reipub. aut etiam persona priuata, nisi fiat secreti commissi reuelatio.
- 113 Qua qualiter sit facienda.
- 114 Quintus modus spectans ad sacramentum Pœnitentiæ.
- 115 Responso ad obiectionem quod Christus detexerit peccatum secretum Iude proditoris.

106. Ad hoc præceptum reuelationem secreti pertinere satis indicauit Nauar. in Enchir. cap. 18. num. 51. Et patet per illud, quod ab initio monuimus, eo prohiberi omnem noxam qua proximum in bonis honorariis ledimus: cuiusque modi esse, inter cæteras, illam qua contra fidelitatem proximo debitam, reuelamus secretum quod is nobis commisit. In quo peccatum committi, omnes Doctores fateri meminit Petrus à Nauar. lib. 2. De restit. cap. 4. nu. 459. Ratioque est, quia cum fidelitas iure naturali seruanda sit, peccatur per contrariam perfidiam: idque mortaliter in materia graui, secundum qualitates negotij, personarum, & aliarum circumstantiarum: & cum obligatione ad restitutionem damnorum inde secutorum, tanquam prouenientium ex transgressione legis iustitiæ, talem læsionem prohibentis.

Nec vero in hac re distinguendum est inter eum cui secretum commissum est sub sigillo, & prohibitione ne reuelaretur; & inter eum qui sine tali commissione re nouit. Hoc enim solo, quod res commissæ est tanquam secreto seruanda, prout censetur, cum de aliqua, quam secretam teneri expedire communicamus cum amico, aut cum viro docto ad petendum consilium, vel consolationem accipiendam, obligatio est ad secretum tenendum: quia sicut secretum sacramentale tenendum est, etiam si Confessario non sit specialiter sub fide, & sigillo secreti commissum, eo quod alias fieret iniuria sacramentali: ita qui peccatum vel aliud secretum proximi cognouit, tenetur illud seruare, nec detegere; quoniam alias ei contra ius fidelitatis aperta inferret iniuriam. Id quod potissimum habet locum, vt notat Petrus à Nauar. in sequent. num. 462. cum quis tale secretum cognouit via iniuria: vt si li-